

Z razlastitvijo obvezničarjev ni bilo kršeno pravo EU

Grenka sanacija Formalno velja, da razlastitev v bankah ni (bila) proti pravilom, ni pa popolnoma jasno, ali je bil to upravičen in sorazmeren ukrep

BRUSELJ, LJUBLJANA – Odločitev Sodišča EU je le korak na poti do dokončne odločitve, ali je bil izbris delničarjev in podrejenih upnikov saniranih bank ustaven ali ne. Predvsem je presodilo, da je sporočilo evropske komisije o državnih pomočeh v bančnem sektorju iz avgusta 2013 veljavno in da porazdelitev bremen med delničarji in podrejenimi upniki za odobritev državne pomoči bankam ne krši prava EU.

PETER ŽERJAVIČ, dopisnik,
DAMJAN VIRŠEK

Takega stališča v sporu zaradi razvrednotenih podrejenih obveznic in delnic NLB, NKBM, Abanke Vipe, Probanke in Factor banke so se razveselili predvsem v Banki Slovenije in na ministrstvu za finance.

»Leta 2013 so slovenske banke na podlagi obremenitvenih testov, ki so jih izvedle neodvisne zunanje institucije, izkazale kapitalski primanjkljaj v skupni višini 4,78 milijarde evrov. Republika Slovenija se je v tedanjih okoliščinah sistemske bančne krize znašla pred odločitvijo, ali dovoliti stečaj nekaterih sistemsko pomembnih bank in s tem ogroziti stabilnost finančnega sistema ali pa izvesti dokapitalizacijo bank ob upoštevanju pravil evropske komisije. Pristojne državne institucije so se odločile za zadnjo pot. Pred izvedbo dokapitalizacije je bilo treba spremeniti zakon, ki ureja bančništvo, s čimer je bila določena pravna podlaga za prispevek delničarjev in imetnikov podrejenih instrumentov k pokritju izgub bank,« je včeraj ministrstvo za finance zapisalo v izjavi za javnost.

Sodbo Sodišča EU je podprla tudi Alenka Bratušek, predsednica vlade v času odločitve za sanacijo bank: »Če podrejenih upnikov ne bi izbrisali, državna pomoč ne bi bila omejena na najmanjšo potrebno. S tem bi tvegali, da bi jo evropska komisija razglasila za nezdržljivo z notranjim trgom,« je povedala.

Porazdelitev bremen je nujna

Sodniki iz Luxembourgja opozarjajo, da ima evropska komisija pri presojanju skladnosti ukrepov pomoči z notranjim trgom – to je v njeni izključni pristojnosti – široko diskrecijsko pravico. Zato lahko sprejme smernice za merila, na podlagi katerih bo presojala združljivost ukrepov pomoči z notranjim trgom.

Iz sporočila o bančništvu iz leta 2013, v katerem so merila, je razvidno, da porazdelitev bremen kot pogoj za odobritev državne pomoči vključuje najprej kritje izgub z lastniškim kapitalom, nato pa prispevek podrejenih upnikov.

Sodniki sicer opozarjajo, da sporočilo o bančništvu za članice ni zavezujoče. Tako lahko priglasijo načrte državnih pomoči, ki ne izpolnjujejo pogojev iz sporočila, in v izjemnih primerih bi lahko bili odobreni. Kljub temu razlagajo, da je evropska komisija hotela s sporočilom opredeliti pogoje za dostop do državne pomoči.

Evropska komisija je po razlagi sodnikov lahko štela, da so ukrepi porazdelitve bremen nujni za omejitev državnih pomoči na minimum in zmanjšanje izkrivljanja konkurence. Tako banke s kapitalskim primanjkljajem pred dodelitvijo državne pomoči z ukrepi omejijo njeno višino. Pri nasprotni rešitvi bi obstajalo tveganje povzročanja izkrivljanja konkurence, saj bi banke lahko dobile višjo državno pomoč od tiste, ki bi zadoščala za odpravo preostalega kapitalskega primanjkljaja.

Sodniki opozarjajo na moralni hazard: posamezniki so nagnjeni k sprejemanju tveganih odločitev, kadar njihove posledice nosi skupnost. Tako bi morali preprečiti, da bi bile banke z možnostjo dodelitve državnih pomoči spodbujene k uporabi finančnih instrumentov, ki so bolj tvegani in lahko vodijo v velike izgube. Sodišče tudi opozarja, da imajo podrejeni dolžniški instrumenti nekatere značilnosti dolžniških in lastniških papirjev. Imeli so višje donose, prav tako so njihovi imetniki poplačani za imetniki navadnih obveznic.

Ni brezpogojne »imunosti« za naložbe

Pri načelu varstva legitimnih pričakovanj sodišče opozarja, da del-

ničarji in podrejeni upniki niso imeli nobenega jamstva evropske komisije, da bo državna pomoč odobrena in da nobeden od ukrepov za odpravljanje kapitalskega primanjkljaja ne bo mogel vplivati na njihove naložbe. Tudi sklicevanje na okoliščino, da v začetnih fazah finančne krize podrejenim upnikom ni bilo treba prispevati k reševanju bank, upnikom ne omogoča sklicevanja na načelo varstva legitimnih pričakovanj.

»Ni namreč mogoče šteti, da je taka okoliščina brezpogojno zagotovilo, ki bi pri delničarjih in podrejenih upnikih lahko vzbudilo legitimna pričakovanja, da zanje v prihodnje ne bodo uporabljeni ukrepi porazdelitve bremen.« Tudi v drugih primerih so že ugotavljali, da gospodarski subjekti ne morejo imeti legitimnih gospodarskih pričakovanj pri ohranitvi položaja, ki ga institucije EU lahko spremenijo na podlagi svoje diskrecijske pravice, še posebno na področju, kot je pomoč bankam.

Mali delničarji so (uradno) zadovoljni

V Vseslovenskem združenju malih delničarjev (VZMD) so v odzivu na sodbo poudarili, da je sodišče sledilo februarским sklepnim predlogom pravobranilca Nilsa Wahla, ki je ugotovil, da razlastitve in posegi v delnice in podrejene obveznice slovenskih bank nikakor niso bili potrebni ali neizogibni za sanacijo bančnega sistema.

Društvo Mali delničarji Slovenije (MDS) pa kot ključne poudarke poudarja ugotovitve, da sporočilo evropske komisije o uporabi pravil o državni pomoči v bančnem sektorju za članice nima zavezujočega učinka, da bi bilo treba pri izbrisih upoštevati načelo porazdelitve bremen med delničarji in imetniki podrejenih instrumentov in da sprejeti ukrepi ne bi smeli presežati tega, kar je nujno za odpravo kapitalskega primanjkljaja banke.

»Dejstvo je, da niti Banka Slovenije niti vlada nista predlagali drugačnega načina reševanja bančnega sistema, ki bi vključeval porazdelitev bremen med delničarji in imetniki podrejenega kapitala, čeprav bi to lahko storili,« so zapisali v MDS.

V VZMD pa menijo, da je gle-

Kronologija izbrisa podrejenih obveznic

